

משה חיים פלח

בענין פרוץ מרובה ופסי ביראות

משנה זהל' סוכה (פ"ד הי"ג), ולדרך זו לק"מ מהא דצקנים מצרכינן שיעור לצוד, די"ל דהתם מיירי בשאר דפנות הסוכה, וכמו"כ לדרך זו לא קשיא מידי מהא דצפסי ביראות בעינן לדין מיגו.

ורש"י כתב וז"ל שהשבת אינה נותרת אם יש בה פתחים הרבה שאין בהם צורת הפתח ורבים על העומד ומצטלי ליה לעומד, מה שאין כן בסוכה דסגי ליה בשתים כהלכתן ושלישית אפילו טפה, ואפילו היו לה פתחים בשתי הדפנות אחד או שנים, דכי מצטרפת להו זהדי שתים הפרוצות הוה ליה פרוץ מרובה שריא עכ"ל, והנה הרבה אחרו נקטו בכוונת רש"י כעין שיטת רבינו חננאל והרא"ה והריטב"א, ללא שרינן פרוץ מרובה אלא ברוח שלישית דסגי בטפה, אלא דהנך ראשונים פי' הרבותא לענין הרוח השלישית בפני עצמה, דשרינן אף דבהך רוח הפרוץ מרובה על העומד, ואילו רש"י פי' הרבותא לענין כללות ההיקף, דס"ל לרש"י דדין פרוץ מרובה תלי בכללות ההיקף [והאחרו] צידדו דמודה רש"י דתיתי בעינן, הן עומד מרובה בכללות ההיקף והן עומד מרובה בכל רוח] ופי' רש"י דבסוכה נתחדש דמכשרינן אף דבכללות ההיקף פרוץ מרובה, וכגון דאיכא פתחים בשתים כהלכתן, דמצטרפי עם צ' הפרוצות לפרוץ מרובה (וס"ל לרש"י דמחשבינן אף הרוח הרביעית וע' משנ"ת לעיל).

ולדרך זו נמי לא קשיא מידי מהא דצקנים בעינן שיעור לצוד, ומדין פסי ביראות, וכנ"ל.

אולם מדברי הרבה ראשונים מצואר דפירשו הצרייתא כפשטה, דבסוכה שרי פרוץ מרובה על העומד בכל גוונן, ואף בשתים כהלכתן, ומדברי חלק מהראשונים נראה דזוהי נמי כוונת רש"י וכדלהלן, אלא דלפ"ז צריך ביאור הא דתני ברישא ובלצד שלא יהא צין קנה לחצירו שלושה טפחים, ומצינו בזה לכאור' ו' שיטות בדברי הראשונים.

שיטת המאירי והסמ"ק (עשין ג) ורצנו פרץ (בהג' שס) וס' הכלבו (סי' ע"א) ואהל מועד (הל' סוכה דרך ג') וספר הנייר (הל' סוכה) דהא דשרינן בסוכה פרוץ מרובה על העומד היינו דוקא בצירוף צורת הפתח, ויש שפירשו כן אף בדברי הרמב"ם

תניא דופן סוכה כדופן שבת ובלצד שלא יהא צין קנה לחצירו שלושה טפחים ויתירה שבת על סוכה שהשבת אינה נותרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ מה שאין כן בסוכה, מצואר דסוכה קילא משבת, דאף דבשבת בעינן עומד מרובה על הפרוץ [ולדין דקי"ל כרצ פפא דפרוץ כעומד שרי (עירוצין טו ז) עומד מרובה לאו דוקא אלא שלא יהא פרוץ מרובה על העומד] מ"מ בסוכה מהני אף פרוץ מרובה על העומד, ומצינו בזה כח' שיטות בדברי הראשונים וכדלהלן.

ולכאור' יש להקשות דלקמן אמר רצא סיכך על גצי פסי ביראות כשרה ומשום מיגו דהויא דופן לענין שבת הויא דופן לענין סוכה, והא לכאור' כל החסרון צפסי ביראות היינו משום דפרוץ מרובה על העומד, וכיון דבסוכה ליכא כלל חסרון דפרוץ מרובה על העומד, אמאי בעינן למיגו, ואמאי לא מכשרינן אלא בארבעה דיומדין, ואמאי לא מכשרינן אלא בשבת [לרוב הראשונים].

אולם הך קושיא מיתלח תליא בשיטות הראשונים צביאור עיקר דינא דצרייתא, דפרוץ מרובה על העומד כשר בסוכה, דהא ברישא שהך צרייתא תני ובלצד שלא יהא צין קנה לחצירו שלושה טפחים, הרי דכל דהוי טפי משיעור לצוד לא מהני, ועמדו הראשונים דהוא סותר לכאורה למאי דמכשרא הך צרייתא צסיפא פרוץ מרובה על העומד, ומצינו בזה כמה וכמה דרכים בדברי הראשונים.

דהנה רבינו חננאל פירש וז"ל שהשבת אינה ניתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ כדגרסינן בעירוצין באחרית פרק ראשון (טז א) כל שהוא ארבעה ומארבעה ועד ארבע אמות ועד עשר אמות צריך שלא יהא פרצה צין זה לזה במלואו שלא יהא פרוץ כעומד ואם היה פרוץ כעומד כנגד עומד מותר, כנגד פרוץ אסור, ואם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד הפרוץ נמי מותר, מה שאין כן בסוכה שטפה כדופן סוכה או פס ארבעה מתיר כמו הפרוץ עכ"ל, ומשמעות דבריו ללא שרינן פרוץ מרובה על העומד בסוכה אלא כדופן שלישיית.

וכן פירשו הרא"ה והריטב"א, ללא נתחדש הכא דין נוסף, אלא היינו עיקר דינא דשלישית אפילו טפה, וכן הוא במגיד

* בדפוסים הוקף למחיקה, אף באמת כן הגירסא בכת"י וברוב הדפוסים בגמ' עירוצין שם וכן העתיקו הרבה ראשונים, אלא שהמהרש"ל שם מחקו (ויעו"ע שם בדק"ס).

טו ז) גבי כלאים, מהו שיעור המחיצה המועיל להתיר כנגדו, לחציי סבר התם צעינן ארבעה טפחים, ונחלקו הראשונים בדעת רבא דמשני התם שינויא אחרינא, אי פליג בעיקרא דדינא וסבר דקגי בשלושה טפחים, או דילמא מודה רבא בעיקרא דדינא, מיהו לשון העיטור שם 'בג' טפחים וד' טפחים', ויתכן דמספק"ל בזה, אך יתכן דלישנא בעלמא הוא, וכעין דנקיט העיטור (לעיל שם) גבי צורת הפתח 'נוטל קנה אחת לצורך פתח אמה או שתיים'.

ומדברי העיטור נראה דפירש כן גם בשיטת רש"י, ומה דסיים רש"י 'אפילו היו לה פתחים בשתי הדפנות אחד או שנים, דכי מצטרפת להו בהדי שתיים הפרוצות הוה ליה פרוץ מרובה שריא', אין כוונת רש"י דדוקא בזה הוא דשרינן, אלא כוונת רש"י לבאר מקור הדין, מנא לן לאכשורי פרוץ מרובה על העומד, ובזה פירש רש"י, דכיון דהכשירה תורה שמים כהלכתן ושלשית טפח, וסתמא דמילתא מיירי נמי בגוונא דאיכא פתחים בשמים כהלכתן, דנמנא דכללות ההיקף הוי פרוץ מרובה, וממילא שמעינן דגבי סוכה ליכא קפידא בזה דפרוץ מרובה על העומד, ושזב אמרי' דאף בכל דופן ודופן כן הוא, כיון דחזינן דלענין סוכה לא קפדינן אהך חסרון דפרוץ מרובה על העומד (וכיון לזה הפני' יעו"ש).

וז"ל העיטור (הל' סוכה ד"פ) דופן סוכה כדופן שבת ובלבד שלא יהא צין קנה לחצירו שלושה טפחים ואפי' כל המחיצות עשויות בקנים של אצבע אצבע הרי הוא כאלו הכל עומד, אבל יש צין זה לזה שלושה טפחים הוי כאלו הכל פרוץ דקנה לא חשיב עומד כו' שהשבת אינה ניתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ מה שאין כן בסוכה שאם עשה דופן מנסרים רחבים שלושה טפחים וארבעה טפחים ויש צין נסר לנסר כמלא נסר שהם כפתחים בלא צורת הפתח בשבת פסולה שאין עומד מרובה על הפרוץ ובסוכה אפי' פרוץ מרובה על העומד כשרה, שהרי היא כשרה בשמים ושלשית אפילו טפח ואפילו יש באותן הדפנות פתחים כשתלרף אותן עם הדפנות הפרוצות פרוץ מרובה על העומד כשרה כל הסוכה עכ"ל [וסיים העיטור כלשון רש"י שהרי היא כשרה בשמים ושלשית אפילו טפח כו' ולכא' משמע דנקיט לה בלשון ראי' 'שהרי', דמהתם שמעינן דפרוץ מרובה על העומד כשר, וממילא אמרינן דכן הוא בכל דפנות הסוכה (ויעוין היטב בלשון הרא"ש)].

ומדברי רבינו ירוחם נראה לכא' דפירש בשיטת רש"י והרא"ש, דמהני פרוץ מרובה בכל הדפנות, והא דנקט רש"י הנפק"מ לענין פרוץ מרובה בכל ההיקף, משום דסבירא ליה לרש"י דלא חשיב עומד בפחות מארבעה טפחים (כשיטת

יעוין בדברי רבינו מנוח הל' סוכה שם ובאח' ויעו"ע צמ"מ פט"ו משבת הט"ו) ולדבריהם צ"ל דבשבת לא מהני פרוץ מרובה אף בצורת הפתח, ולדרך זו נמי לא קשיא מידי מהא דברי שא גבי קנים מנרכינן שיעור לצוד, דהתם מיירי בלא צורת הפתח, וכן בפסי ציראות צעינן לדין מיגור, דמיירי בלא צורת הפתח.

אלא דאף לשיטתם יל"ע, דאף די"ל דהנך ראשונים סברי דלדין קי"ל דלא מהניא צורת הפתח בשבת היכא דפרוץ מרובה על העומד, אך מ"מ מודו דסוגיא דעירובין (יא א) פליגא וסברה דמהני, אלא דדחו הך סוגיא מהלכה (וכדציאר המ"מ הל' שבת שם), ולהנך אמוראי דמהני, ע"כ דלא בזה מתפרשא הך ברייתא [ויעוין בחזו"א (סי' עה סק"א) דעמד בתו"ד (במוסגר) דלשיטות דבשבת לא מהניא צוה"פ בפרוץ מרובה, יש מקום לפרש כן הך דינא דפרוץ מרובה על העומד כשר בסוכה ולא בשבת, אך כתב דמ"מ משמע דלאו בהכי מתפרשת הך ברייתא יעו"ש].

ומצינו בזה ה' שיטות בדברי הראשונים, ויסוד כולן, דנהי דנתחדש דבסוכה מכשרינן אף פרוץ מרובה על העומד, היינו רק דהך חסרון דאיכא בפרוץ מרובה על העומד, דאמי פרוץ ומבטל ליה לעומד, לא נהיג בסוכה, אך מ"מ אף בסוכה צעינן שם מחיצה, ולזה צעינן שיעור מחיצה, וקנה גרידא לית ביה שיעור מחיצה ולא חשיב כלל עומד, ולהכי בזה הצריכה הצרייתא שיעור לצוד, אלא דבגדר שיעור המחיצה דצעינן בסוכה, מצינו לכא' ה' שיטות בדברי הראשונים.

שיטת הריב"ן דצעינן שיעור עומד ארבעה טפחים, והוא כשיעור מחיצה בכל דוכתא, וכל דאיכא עומד ד' טפחים, מכשרינן אף בפרוץ מרובה, משא"כ קנים, כיון דלית בהו ארבעה טפחים, לא הוה מחיצה ועומד כלל, ול"ש לאכשורי כדין פרוץ מרובה על העומד, דהא ליכא עומד כלל, וז"ל הריב"ן [שבת אינה ניתרת אלא] בעומד מרובה על הפרוץ שאם עשה מחיצה של נסרים שישי בהן רחב ארבעה אסור כשישי צין נסר לנסר כמלא נסר לגבי שבת כדאמרינן בעירובין כו' מה שאין בסוכות לגבי דופן סוכה מותר, והא דאמרינן ובלבד שלא יהא צין קנה לקנה שלושה טפחים, הני מילי במחיצות קנים שאינן רחבים ולית בהן שום עומד, ואי לא מוקים להו בצציר משלש לא הויא כדופן מידי עומד, אבל מנסרים לית לן בזה אי הוה פרוץ מרובה על העומד, ואף על פיהוהא מזדקר כגדי צבת אחת, וכיון דנסרים רחבים עסקינן לא איכפת לן אבל במחיצות קנים חיישינן עכ"ל.

ושיטת העיטור (הל' סוכה ד"פ) דקגי בעומד שלושה טפחים, ולכאורה יסוד פלוגתא דפלוגתת הראשונים (עירובין

דופני סוכה נכשרין בכך, ובלבד שלא יהא אויר שלושה טפחים מפסיק בדופן הצריך שצעה טפחים, אפילו אם היו ששה טפחים מכאן וששה טפחים מכאן ואויר שלושה טפחים צנתיים אינו דופן, ואינו ניטר בעומד מרובה על הפרוץ כמו שניטר בדופן שבת, היה בדופן שצעה טפחים, אף על פי שהסוכה גדולה ורוב הדופן פרוץ עד ראש הדופן האחר, ואפי' היה הפרוץ יותר מעשר אמות הרי זה דופן כשר, והסוכה נכשרת בכך אם יש לה שלש דפנות כעניין שביארנו, ואפי' היושב כנגד הפרוץ ילא ידי חובתו כו' עכ"ל.

ורבינו ירוחם (סס) נקט נמי דמכשרין פרוץ מרובה אף בשמים כהלכתא, אלא דמ"מ צעינן עומד שצעה טפחים, והביא בזה ב' שיטות נוספות, שיטת החכם רבנו אברהם בן אסמעאל דצעינן עומד שצעה טפחים מזורף במקום אחד ע"י נורת הפתח או על ידי עומד מרובה, וכל דאיכא ז' טפחים שוב מכשרין שאר הדופן אף דפרוץ מרובה על העומד, ולכא' גדר הדברים דצעינן שיעור שצעה טפחים עומד בלא פירצה, ולהכי צעינן בהך שצעה טפחים חדא מתרתי, נורת הפתח או עומד מרובה.

וז"ל ומורי החכם רבי אברהם בן אסמעאל כתב כי ארבעה מדות בדופן סוכה, פתח לאו כמחיצה דמי, והיכא דליכא עומד כשיעור סוכה במקום אחד אלא כאן מעט וכאן מעט ופתח מפסיק בין עומד לעומד כשרה כל שיש בעומד כל הדופן כדי שיעור סוכה, ואפילו הפתח יתר מעשרה, והיכא דפרוץ משלשה ולמעלה בלא נורת פתח מפסיק בין עומד לעומד, אם הפרוץ יתר על העומד בטל ליה עומד אם אין בו שיעור סוכה כאחד, והיכא דעומד מרובה על הפרוץ אם יש בעומד שכל הדופן כשיעור סוכה כשרה, והיכא דפרוץ פחות משלשה אפילו פרוץ מרובה על העומד כשרה ולא עוד אלא שהפרוץ מנטרף לתשלום שיעור סוכה עכ"ל.

אך עוד הביא רבינו ירוחם (לעיל סס) בשם יש מי שפירש, דסגי בצכל הדופן איכא עומד שצעה טפחים, אף דאינו מזורף כלל אלא הפרוץ מרובה על העומד, וז"ל יש מי שפירש כי דוקא בסוכה גדולה הכשירו פרוץ מרובה על העומד, דכי מנרפת כל העומד יש בו הכשר סוכה אפילו מפוזר כאן וכאן ואינו מחובר יחד (ב) [ג] כל סוכה שעשאה כולה פתחים צעינן שאם תנרף כל

הרי"ן) וא"כ בסוכה קטנה לא משכח"ל פרוץ מרובה דופן אחת, דכיון דע"כ צעינן ארבעה טפחים לשיעור עומד, הא הוי עומד מרובה בהך דופן, ולהכי פירש רש"י דהנפק"מ לענין כללות ההיקף, דבזה משכח"ל פרוץ מרובה אף בסוכה קטנה, אף אה"נ דבסוכה גדולה מכשרין אף פרוץ מרובה בכל דופן ודופן.

וז"ל רבינו ירוחם (נ"ח ח"א דנ"ד ע"ד) נראה לפי פירוש רש"י דבסוכה כשרה אפילו בפרוץ מרובה על העומד אפילו אין בעומד הכשר סוכה כלומר כשתנטרף כל העומד שלא יהיה שם שצעה טפחים שהוא הכשר סוכה כשרה, וכן נראה דעת הרא"ש שכתב כי בשבת אם היו צהיפקו פתחים שאין בהם נורת פתח מנטרפין עם הפרוץ לצטל העומד מה שאין כן בסוכה דהא סגי בשמים כהלכתא ושלישית אפילו טפח ואפילו יש בדפנות פתחים הרבה ואין להם נורת פתח ע"כ, וגם כן נראה שלא חילק בין סוכה גדולה שנשאר שם שיעור סוכה העומד לקטנה עכ"ל (ויעוין באה"מ ש"כ בד' רבינו ירוחם).

והנה דבדברי הנך ראשונים לא מצינו להדיא דצעינן דוקא שיעור שצעה טפחים עומד, ועכ"פ נראה דלא צעינן שצעה טפחים במקום אחד כלל, ובשיטת רש"י והרא"ש נטה רבינו ירוחם דלא צעינן כלל שיעור שצעה טפחים עומד, אולם בדברי כמה ראשונים מזוהר דצעינן שיעור עומד שצעה טפחים, אף בזה מצינו נמי ג' שיטות.

שיטת הרי"א¹, דצעינן עומד שצעה טפחים במקום אחד, ובשאר הדופן מכשרין אפילו פרוץ מרובה ואף בלא נורת הפתח, והוסיף הרי"א², דאף דלענין שאר הדופן מקילין טפי משבת להכשיר אף בפרוץ מרובה על העומד, מ"מ לענין שיעור שצעה טפחים הוי איפכא, ובזה מחמירין טפי משבת וצעינן דיהיו שצעה טפחים במקום אחד ממש (או מזרפים בתוך ג' טפחים כשיעור לצוד) ולא מהני הא דאיכא עומד מרובה, וכגון אם איכא עומד ו' טפחים ופירצה ג' טפחים ועומד ו' טפחים לא מהני לסוכה, אף דאיכא י"ב טפחים בין הכל ואיכא עומד מרובה³.

וז"ל הרי"א⁴ כשם שהתרנו במחיצות שבת מחיצות שלקנים שאין בין קנה לקנה שלשה טפחים, וכן מחיצה שלחבלים שאין בין חבל לחבל שלשה טפחים כמו שביארנו בהלכות עירובין, כך

¹ ועיקר הדבר דסוכה חמירא משבת לענין עומד מרובה כן מזוהר גם בדברי הראב"ה (סי' תרכה) אלא דבדבריו מצינו רק דעומד מרובה לא מהני להשלים לשיעור ז' טפחים, וז"ל מחיצות שבת מצינו שיש בהם יותר קפידא מלגבי סוכה, כדאמרינן לעיל יתירה שבת על הסוכה שהשבת אינה ניתרת אלא בעומד מרובה על הפרוץ מה שאין כן בסוכה, ויש דברים שהם להיפך, דלגבי שבת עומד מרובה על הפרוץ מחיר פירצה עד עשר, כדאמרינן בפרק קמא דעירובין, והכא משמע דוקא פס ארבעה ומשהו דאיכא למימר לצוד, אבל אם אינו אלא פס ארבעה ואוקי ליה בשלשה סמוך לדופן אף על גב דעומד מרובה על הפרוץ לא מהני, והיינו טעמא דצעינן מחיצה מעליא לגבי סוכה עכ"ל [ויתכן דהיינו משום דבסוכה צעינן מחיצות דירה, וכעין דמצינו דחמירי לענין גוד אסיק ולענין נורת הפתח לכמה ראשונים].

ועוד תמהו הראשונים (יעוין צרא"ש ועוד) דהא צמזוי הרחב מעשר אמות קי"ל דמהניא לורת הפתח, וכן פסק הרמב"ם (פי"ז משבת הי"ד) ואמאי הכא לא מהני.

והנה משה"ק הראשונים דכיון דמכשרינן אף צפרוך מרובה על העומד, היה ראוי להכשיר אף ביותר מעשר אמות, נראה דיסוד פלוגתא בגדר הקולא דפרוך מרובה על העומד צסוכה, דהנה צהא דמכשרינן צצצת צעומד מרובה על הפרוך פירצה עד עשר אמות, מצואר צלישנא דמתני' (עירוצין טו צ) דהיינו משום דעד עשר אמות חשיבא הפירצה כפתח.

ונראה דהנך ראשונים נקטי דצפרוך מרובה על העומד לא חשיבא הפירצה כלל כפתח, וממילא צסוכה דמכשרינן אף פרוך מרובה על העומד, לא צעינן כלל לדון דהך פירצה חשובה כפתח, וממילא אית לן להכשיר אף צפירצה יתירה מעשר אמות, אולם צדעת הרמב"ם יש לומר דגדר הקולא צסוכה היינו דאף צפרוך מרובה חשצינן לפירצה כפתח [וכעין דמלניו צתוס' (עירוצין יז צ) צגדר דינא דפסי ציראות, צצכה"ג אף דפרוך מרובה חשיב כפתח] ולהכי ס"ל דלא מכשרינן אלא עד עשר אמות דחשיב כפתח (ויל"ד) [איתכן דמקור דצרי הרמב"ם מכח הך קושיא גופא, דאמאי צעינן לדין מיגו צפסי ציראות, ותיפו"ל דפרוך מרובה על העומד כשר צסוכה, מיהו לפ"ז צ"ל דדעת הרמב"ם להכשיר פרוך מרובה צסוכה אף צלא לורת הפתח, דאי צעינן לורת הפתח הא י"ל דצעינן מיגו משום דצפסי ציראות ליכא לורת הפתח, והאחרו' נחלקו צזה צשיטת הרמב"ם אי מכשרינן פרוך מרובה אף צלא לורת הפתח].

ומה שהקשו עוד הראשונים, דכיון דאנן קי"ל דמהניא לורת הפתח צמזוי הרחב מעשר אמות, אמאי לא מהניא צפירצה יתירה מעשר אמות, לכאו' נראה דצצירא ליה להרמב"ם דדוקא צרוח רביעית, דהויא כפתח מצד ענמה, אלא דציתר מעשר אמות חסר צלורת פתח דידה, צזה מהניא לורת הפתח, משא"כ צשאר רוחות, כל דהוי יתר מעשר אמות לא חשיב פתח כלל, וצזה לא מהניא לורת הפתח.

ומעתה לשיטת הרמב"ם ניחא הא דצעינן לדין מיגו צפסי ציראות, דנפק"מ צגוונא דהוי יתר מעשר אמות, דלא מכשרינן צכה"ג צסוכה, אולם לדצרי העיטור והרא"ש ורצינו ירוחם דהכשירו אף צפירצה יתירה מעשר אמות (יעוין צעיטור שם דהעתיק דצרי הירושלמי דמכשרינן אף ציתר מי', ומשמע דפירש דצרי הירושלמי דמכשרינן אף פירצה יתירה מי' כדצרי הראשונים יעוין

העומד אין צעומד כשיעור סוכה פסולה, פי' וכל זה מיירי שהפתחים אין צהם לורת פתח דאם היה צהם לורת פתח כשרה אפילו צצצת ואפילו לא נשאר שם הכשר סוכה עכ"ל ולכאו' משמע דמכשרינן פרוך מרובה צכל הדפנות ולא צעינן כלל שיעור עומד צצעה טפחים צמקום אחד.

והנה לשיטת הריא"ז ורצנו אצרהם צן אסמעאל, ניחא הקושיא מפסי ציראות, דהתם ליכא צצעה טפחים צמקום אחד, ואיכא פרוך מרובה על העומד, ולהכי צעינן לדין מיגו.

אך לשיטת הריצ"ן והעיטור ודעמייהו, דלא צעינן צצעה טפחים עומד צמקום אחד, אכתי צ"צ דינא דפסי ציראות, דאמאי צעינן למיגו, והא איכא עומד י"צ טפחים, ואף דפרוך מרובה על העומד, הא מכשרינן פרוך מרובה גצי סוכה.

ולצאורה צזה מצינו ד' דרכים, דהנה שיטת הרמב"ם דלא הותר פרוך מרובה צסוכה אלא עד עשר אמות, (ואף לורת הפתח לא מהניא ציתר מעשר אמות) ו"ל הרמב"ם (פ"ד מסוכה הי"צ) סוכה שיש לה פתחים רבים ויש צכתליה חלונות הרצה הרי זו כשרה, ואף על פי שפרוך מרובה על העומד, וצצדד שלא יהיה שם פתח יתר על עשר, אצל אס היה שם פתח יתר על עשר אף על פי שיש לה לורת פתח צריך שלא יהיה הפרוך מרובה על העומד עכ"ל, וכתבו האחרו' דמשמעות סתימת הרמב"ם דמכשרינן פרוך מרובה צכל דפנות הסוכה, וכן נראה מלשונו 'יש צכתליה' [והמגיד משנה צהלי' סוכה שם פי' דצרי הרמב"ם כרצינו חננאל והרא"ה והריטב"א דקאי רק צדופן שלישית, והאחרו' נתקשו צזה וכתבו דאפשר דגירסא אחרת היתה לפניו צלשון הרמב"ם, ויעוין צמגיד משנה (פט"ז משבת הט"ז)] ומ"מ לא מכשרינן פרוך מרובה אלא עד עשר אמות (ויעוין עוד דצרי הרמב"ם צהלי' צצת שם וצמגיד משנה שם) וכן דעת הסמ"ק (סי' נג).

ולמצואר דצצרי הרמב"ם דלא מכשרינן פרוך מרובה צסוכה אלא עד עשר אמות, ניחא הא דצעינן לדין מיגו צפסי ציראות, דהרי אנן קי"ל כרצוי יהודה (עירוצין יז צ) דמכשרינן פסי ציראות עד י"ג אמה ושליש (וכדפסק הרמב"ם פי"ז משבת הכ"ז) וא"כ צגוונא דאיכא יתר מי' אמות פסלינן צעלמא צסוכה, אלא דצפסי ציראות מכשרינן מכח מיגו.

ובעיקר שיטת הרמב"ם תמהו הראשונים צרתתי, חדא דכיון דאף פרוך מרובה כשר צסוכה, ראוי להכשיר אף ציתר מעשר אמות, והציאו כן מהירושלמי (ה"א יעו"ש ויל"ד) ויעוין צספר ההשלמה וצמאירי צשמו.

² המאירי כתב דשמע כן צשם תלמוד המערב ולא הציאו צשם הירושלמי גופיה כדרכו, ולשון הירושלמי (ה"א) רחב מעשר אמות צסוכה כשר וצמזוי פסול, ולכאורה צפשוטו י"פ דקאי רק על רוחב הסוכה דומיא דעיקר דינא דמזוי הרחב מעשר אמות, וליכא הכרח דמכשרינן אף פירצה יתירה מעשר צסוכה.

מרוצה) אך בגוונא דליכא בקיעת רביס צאמת לא צעינן למיגו כלל, ואף בחול כשרה [ולא משמע דכוונתו רק להוסיף דאיכא נמי חידוש דלא אתו רביס ומצטלי הך מחיצתא, דא"כ הו"ל לנקוט הך חידושא בריש דבריו כשהעתיק עיקר דינא דפסי ציראות, אך איהו נקיט להך חידושא רק בחידושא דרבא דמכשרינן כה"ג אף לענין סוכה].

עוד יתכן לדון ליישב, דהנה לשון הרי"א^ז היה בדופן שצעה טפחים, אף על פי שהסוכה גדולה ורוב הדופן פרוץ עד ראש הדופן האחר, ואפי' היה הפרוץ יותר מעשר אמות הרי זה דופן כשר, והסוכה נכשרת בכך אם יש לה שלש דפנות כענין שביארנו, ואפי' היושב כנגד הפרוץ יצא ידי חובתו עכ"ל, ומשמע דהיה מקום לדון דלא מכשרינן אלא היושב כנגד הדופן ולא היושב כנגד הפרוץ, ואולי יש לדון כן בשיטת הריב"ן והעיטור.

עוד יתכן לדון בשיטת הנך ראשונים, דהא דצעינן למיגו צפסי ציראות היינו בגוונא דסיכך על גבי מקצתן, דליכא כלל שצעה טפחים עומד, ובכה"ג צעינן למיגו, וגדר המיגו יבואר טפי אי נימא דגדר דין דיומדין היינו ד'רואין כאלו יש מחיצה סתומה מזה לזה' כלשון הר"י מלוניל, ולשון הרמב"ן במלחמות (עירוזין ו א מדפה"ר) 'דיומדין שאנו צריכין לומר בהן רואין המחיצות כאילו מאריכות וסותמות זו לזו', ויעוין ברש"ש (ד ג, ו ב) דנקט כן בכוונת רש"י דהוי מדין גוד (ויעוין עוד משנ"ת לעיל ד ב בשיטות בגדר דין דיומדין) ויעוין בשפת אמת.

ס) אכתי קשיא למאי צעינן לדין מיגו צפסי ציראות, כיון דמכשרינן פרוץ מרוצה בכל דפנות הסוכה.

ולפאורה יל"ד צוה בג' דרכים, דהנה לשון הר"י מלוניל סכך על גבי פסי ציראות, דתנן צפרק שני דעירוזין דהתיירו חכמים משום עולי רגלים לעשות לציראות שצרשות הרביס פסין ד' דיומדין ורואין כאלו יש מחיצה סתומה מזה לזה ונמלא הצור מוקף מחיצות וממלאין מתוכו לתוך המחיצות אף על פי שיש אויר בין דיומד לדיומד, ושיעור רחב הדיומד ב' אמות אמה לכאן ואמה לכאן ונחשב זה הבנין כסתום, וקמ"ל השתא רבא שאם סיכך על גבי הדיומדין והרביס נכנסין שם וצוקעין המחיצה אפילו הכי יצא ידי חובתו באותה שבת דמיגו דהוי דופן לענין שבת הוי דופן לענין סוכה, אבל בחול לא יצא ידי חובתו שהרי אין לה מחיצה כלל עכ"ל.

ולפאורה מלשונו קמ"ל השתא רבא שאם סיכך ע"ג הדיומדין והרביס נכנסים שם וצוקעין המחיצה כו', דצאמת עיקר הא דצעינן למיגו לא הוי משום דפרוץ מרוצה על העומד, אלא משום דאיכא בקיעת רביס, ומדינא הך בקיעת רביס מצטלת המחיצה לגמרי לענין סוכה, ולזה צעינן למיגו, ונראה דפירש הא דפרוץ מרוצה על העומד כשר בסוכה כפשוטו, ולהכי הוכרח לפרש דהא דצעינן הכא למיגו היינו כלפי בקיעת הרביס, ומה דסיים דבחול לא יצא ידי חובתו שהרי אין לה מחיצה כלל היינו מכח בקיעת הרביס דמצטלי מחיצתא (ומה"ט נקיט לישנא דאין לה מחיצה כלל, אף דצאמת אית לה מחיצה אלא דהפרוץ